

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

№ 7

2012

Новий навчальний корпус ХДАДМ (введений в експлуатацію у 1991 році) та етапи його будівництва

■ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Х·Д·А·Д·М

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

№ 7

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АКАДЕМІЇ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

ХАРКІВ 2012

ББК 85я73 (4УКР-4ХАР)
В53

УДК 7.01 (06)(477.54)
В53

Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. – Х.: ХДАДМ, 2012. – 174 с. (Мистецтвознавство: № 7).

У віснику подано матеріали за результатами наукових досліджень проблем технічної естетики, дизайну, архітектури, образотворчого мистецтва, а також застосування новітніх технологій у мистецтвознавстві.

Збірник розрахований на пошукачів вчених ступенів і звань, викладачів, науковців.

Видається за рішенням Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв (протокол № 7 від 28.03.2007 р.).

Збірник є фаховим виданням з мистецтвознавства (біюлетень ВАК України, 2010. — № 3. — С.5.)

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):

ISSN 1993-6400 (Print), ISSN 1993-6419 (Online).

Збірник реферується та відображується у базах даних:

«Джерело» (Україна) [<http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/urzh/index.html>]

Загальнодержавна реферативна база даних «Україніка наукова» [<http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html>].

Головний редактор:

Даниленко В.Я.

доктор мистецтвознавства, професор;

Заступник головного редактора:

Єрмаков С.С.

доктор педагогічних наук, професор.

Редакційна колегія:

Боднар О.Я.

доктор мистецтвознавства, професор;

Гребенюк Н.Є.

доктор мистецтвознавства, професор;

Зборовець І.В.

доктор мистецтвознавства, професор;

Селівачов М.Р.

доктор мистецтвознавства, професор;

Соколюк Л.Д.

доктор мистецтвознавства, професор;

Тарасенко О.А.

доктор мистецтвознавства, професор;

Чебикін А.В.

Президент Академії мистецтв України,
професор;

Шило О.В.

доктор мистецтвознавства, професор.

ЗМІСТ

ДИЗАЙН, ДИЗАЙН-ОСВІТА

Божко Т.О. Проектні концепції у графічному дизайні	4
Борисов Ю.Б. Голландський досвід у практиці формування міського середовища: можливості використання в навчальному процесі	17
Глушич А.О. Середовищне проектування в творчому доробку студії на Сенезі	20
Гончар О.В. Англійська мова в сфері професійної комунікації майбутнього дизайнера	24
Коваль Л.М. Композиційні прийоми світлоформоутвореннягороджувальних конструкцій і предметнонаповнення інтер'єру засобами led-джерел	27
Косенко О. І. Наукові підходи до вивчення структури художньої системи "колекція"	33
Литвинюк Л. К. Маркетингові дослідження як невід'ємна складова допроектної підготовки	37
Лоїк Л.Г. Роль графічного дизайну в сучасному суспільстві	40
Ляковська О. О. Фрактальна самоподібність як принцип формоутворення меблів	42
Мільчевич С.І. Промисловий дизайн Закарпаття кінця XIX – початку XX ст. у системі європейських культурних цінностей	46
Олексюк-Тихоліз Я.Б. Культура гуцульського одягу поміж традицією та інновацією	51
Олійник О.П., Шпичка І.М. Елементи композиції у формуванні художнього образу інтер'єрів спеціалізованих дитячих дошкільних закладів	54
Поліха Л.Я. Конструктивізм у дизайні періодичних видань Закарпаття 1919-1944 рр.	57
Турко Х.В. Плахтові тканини зенові михайлівни шульги: збереження традицій в період глобалізації	62
Храмова-Баранова О.Л., Афонін В.А., Василенко А.С. Репрезентація спеціалізованих видань з архітектури у XX ст. засобами графічного дизайну: сторінки історії	65
Яковець І. О., Гладун О. Д. Концепція розвитку сучасного музею: динамічний музей	68
Ли Янли. Китай на промислових виставках в епоху поздней Цин (1851-1911).	72

Олійник О.П., кандидат архітектури,
доцент, професор кафедри КТД

Шпичка І.М., студентка

Національний авіаційний університет, м. Київ

ЕЛЕМЕНТИ КОМПОЗИЦІЇ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ІНТЕР'ЄРІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. Специфічною мовою відображення об'єктивної дійсності в проектуванні інтер'єрів є художній образ, за критеріями якого створюються в тому числі об'єкти дизайну. У формуванні художнього образу інтер'єрів спеціалізованих дитячих дошкільних закладів виступають основні елементи композиції – лінія, точка, пляма.

Ключові слова: художній образ, елементи композиції, спеціалізовані дошкільні дитячі заклади.

Аннотация. Олейник Е.П., Шпичка И.М. Элементы композиции в формировании художественного образа интерьеров специализированных детских дошкольных заведений. Специфическим языком отражения объективной действительности в проектировании интерьеров является художественный образ, по критериям которого создаются в том числе объекты дизайна. В формировании художественного образа интерьеров специализированных детских дошкольных учреждений выступают основные элементы композиции – линия, точка, пятно.

Ключевые слова: художественный образ, элементы композиции, специализированные дошкольные детские учреждения.

Annotation. Oliyuk O.P., Shpychka I.M. The Elements of composition in shaping the artistic image interiors specialized preschool interiors. Specific language reflection of objective reality in designing interiors is an artistic image, which in turn has the criteria for which are objects of design. In the formation of the artistic image interiors specialized kindergartens are the basic elements of composition – line, point, spot.

Keywords: artistic image, elements of composition, specialized pre-school.

Надійшла до редакції 30.10.2012

© Олійник О.П., Шпичка І.М., 2012

Постановка проблеми: Інтер'єри спеціалізованих дитячих дошкільних закладів (СДДЗ) в Україні порівняно з країнами Європи мають незадовільний стан з художньої точки зору. Оновлення художнього образу приміщень СДДЗ – це реальний засіб підтримання престижу та авторитету закладу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Мігунов А.С. розглядає художній образ як результат фіксований підсумок творчої діяльності. Раппопорт С.Х. визначає, що образи виникають завдяки активному емоційному відношенню, яке певним чином сортує, типізує, абстрагує та забезпечує вираз ідейного змісту художнього образу. В праці Сьомкіна В. В. художній образ є методичною розробкою образної та морфологічної трансформації як засобу художнього конструювання.

В дисертаційній роботі Мацкевич М.В. обґрунтовано методи відбору творів для занять зі старшими дошкільниками в художньому музеї та в дитячому садку, провідними серед яких є: високий художній рівень робіт, відповідність (за форматом і розміром) оригіналів з можливостями первісного візуального сприйняття дітей.

Чехова Л. Н. виявила чинники, що впливають на організацію мережі та типи будівель дитячих дошкільних установ, функціонально-типологічні моделі побудови мережі дитячих дошкільних закладів для типових структур розселення.

Мета: дослідження елементів композиції у формуванні художнього образу інтер'єрів спеціалізованих дитячих дошкільних закладів

Виклад основного матеріалу. Художній образ інтер'єру, сформований у свідомості дизайнера, втілюється на конкретному матеріалі за допомогою різних засобів художньої виразності. Елементи художнього образу несуть у собі естетичну цінність та історичну самоідентифікацію стилю. До засобів виразності в інтер'єрі відносяться ті, на основі яких виходить зображення, і ті, на основі яких воно сприймається глядачем:

- основні елементи образотворчої мови (точка, пляма, лінія);
- композиційні засоби організації, що впорядковуються на будь-якій поверхні або у просторі;
- властивості поверхні, на якій створюється зображення.

Посидання всіх трьох видів засобів виразності дозволяє створювати переконливі образи з численними індивідуальними варіаціями. В кожному об'єкті є своя композиційна структура, що складається з конкретних елементів.

Точка – це самостійний елемент в композиції, що застосовується в якості створення композиції і впливу на неї.

Точкою в дизайні прийнято вважати найменший об'єкт на площині, що має різноманітну довільну або геометричну форму. Її неможливо не помітити, оскільки це лаконічний елемент, який несе за собою певний зміст.

В дизайні інтер'єрів СДДЗ точка може використовуватися в якості декоративного, акцентного еле-

Таблиця 1
Елементи композиції у створенні художнього образу в інтер'єрах СДДЗ

	Точка	Лінія	Пляма
Об'ємні елементи			
	<i>Школа Josephine Baker. Архітектурне бюро Dominique Coulon & Associés</i>	<i>Дит. ясла Nursery in Sarreguemines – Поля ле Куернека (Paul le Quernec) та Мишеля Грассо (Michel Grasso).</i>	<i>Дитячий садок Digue Dondaines від Atelier Lіль, Франція.</i>
Площинні елементи			
	<i>«Райдужна» реконструкція паризького дитячого садка Rajol</i>	<i>Реконструкція паризького дитячого садка Rajol от Palatre and Leclere</i>	<i>Природний дитячий садок, Рамат-Ган, Ізраїль</i>
Фактурні елементи			
	<i>Дит. ясла Nursery in Sarreguemines – Поля ле Куернека (Paul le Quernec) та Мишеля Грассо (Michel Grasso).</i>	<i>Дитячий садок Норвезької студії 70°N Architecture Тромсьо</i>	<i>Незвичайні дитячі кімнати від Mimolimit</i>

менту на стінах, стелях та меблях. Точка як статичний елемент своїм кольором може попереджати про безпеку або небезпеку (зелений, червоний).

Наступним елементом композиції є лінія, що характеризує собою зміщення точки і є похідним елементом. В залежності від натиску на лінію змінюється її конфігурація і виникають різні її типи, такі як: ламана, хвиляста, діагональна, вертикальна та горизонтальна.

На відміну від статичної і ненаправленої точки лінія здатна виражати рух, напрямок і збільшення. Як видимі форми, лінії розрізняються за товщиною

і характером. Вони можуть бути жирними і тонкими, чіткими і м'якими, граціозно вигнутими і ламаними. Характер лінії залежить від сприйняття співвідношення її довжини до товщини, контуру і ступеню безперервності.

Горизонтальна лінія може виражати стабільність, спокій або площину, на якій ми стоїмо або за якою ходимо. На відміну від неї, вертикальна лінія може асоціюватися зі станом рівноваги по відношенню до сили гравітації.

Діагональні лінії, відхилення від горизонталі або від вертикалі можна розглядати як підйом або падіння. У будь-якому випадку вони виражають рух, а візуально активні і динамічні.

В оформленні декору СДДЗ лінія грає важливу роль:

- розподіляє приміщення на окремі функціональні зони;
- показує напрям руху;
- контрастна або нюанс на за кольором по відношенню до інших елементів декору в інтер'єрі.

Пляма виникає шляхом ущільнення ліній в формі. Напряма плями виникає з середини, тому що лінії ущільнюються з центру. Лінія з'являється з крапки, тому з'являється схема появи елементів композиції: крапка-лінія-пляма.

Пляма має певну характеристику тону (темніше-світліше) і, в зв'язку з цим, виразно пов'язано з відчуттям «маси». У плями величезні виразні можливості, і звичайно, вони посилюються у взаємодії з іншими графічними і кольорними засобами композиції.

Основна загальна характеристика будь-якої плями походить від твердження, що пляма є заповненою формою. Лінія має потенціал безкінечного руху, тому що вона не утворила заповнену форму, тобто до кінця не матеріалізувалася. Пляма є матеріалізованою, тому її основною характеристикою є статичність, замкнена сама в собі. Різноманітність плям дуже велика, проте науковці виділяють три основні її види:

- квадратними плямами в композиції називають всі плями, форма яких походить від горизонталі і вертикалі. Це квадрат, прямокутник, хрест, меандр і їх похідні.
- круглі плями – це плями гнутих форм, які походять від кривих. Це коло, овал, еліпс, парабола та їх похідні. Коло є базовим елементом створення таких форм.
- трикутні плями – це плями, форма яких походить від діагоналей. Це трикутники, ромби, трапеції, зигзаги і їх похідні.

Елементи можуть бути утворені різними засобами: об'ємними, фактурними або кольором в одній площині.

Висновки. Досліджено, що художній образ в інтер'єрах спеціалізованих дитячих дошкільних закладів формується завдяки таким композиційним елементам як точка, лінія та пляма. В свою чергу ці елементи композиції набувають різних художніх характеристик – об'ємності, площинності та фактурності, що впливають на загальний образ приміщень.

Подальші перспективи дослідження. Дослідити використання меблевих форм у інтер'єрному просторі спеціалізованих дитячих дошкільних закладів

Список використаної літератури.

1. Мигунов А.С. Художественный образ: эстетический анализ / А.С. Мигунов. – М.: изд. МГУ, 1980. – 97 с.
2. Минервин Г.Б., Шимко В.Т. Дизайн. Иллюстрированный словарь-справочник. – М.: «Архитектура – С», 2004. – 289 с.
3. Раппопорт С.Х. От художника к зрителю: как построено и как функционирует произведение искусства / С.Х. Раппопорт. – М.: Знание, 1978. – 237 с.
4. Семкин В.В. Образная и морфологическая трансформация в дизайне: учебное пособие / В.В. Семкин. – К.: Христианский ун-т бизнеса и техноло-гий, 1994. – 60 с.
5. Паранюшкин Р.В. Композиция. – М.: Феникс, 2005. – 79 с.
6. Pipes A. Foudation of art and design. – Laurence Kind Published. – 2006. – 267 p.
7. Опанасюк О.П. Структурна феноменологія і типологія форм художнього образу: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.01/ О.П. Опанасюк. – К., 2005. – 19 с.